

BERETNING

om

Gravmælet over Prof. R. RASK.

Udgivet

af

K. Gislason, Cand. philos.
M. Hammerich, Mag. art.
P. G. Thorsen, Underbibliothekar.

(Med 2 Steentryk.)

Kjöbenhavn.
Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

BERETNING

om

Gravmælet over Prof. R. RASK.

Udgivet

af

K. Gislason, Cand. phil.

M. Hammerich, Mag. art.

P. G. Thorsen, Underbibliothekar.

(Med 2 Steentryk.)

Kjöbenhavn.

Trykt i *Bianco Lunos* Bogtrykkeri.

[1843.]

R. Rask

For 3 Aar siden udstedtes fölgende Indbydelse:

„De syv Aar, der nu ere forlöbne siden Prof. *R. Rask* döde, synes ikke at have bidraget lidet til at forskaffe hans Fortjenester af Videnskab og Fædreland en fuldkomnere Erkjendelse. Mange, og ikke blot Yngre, gjöre hans Værker til Gjenstand for et grundigt Studium og stræbe at udbrede deres Resultater i videre Kredse.

Det er derfor naturligt, at man önsker det Sted, hvor den afdöde Rasks Been ere gjemte, betegnet med et Monument, at hans Grav ikke længere skal være skjult iblandt de Manges, hvis Navn og Minde er död med deres Legemer.

Til dette Öiemed tillade vi Undertegnede os at opfordre til Deeltagelse og Bidrag. Vi anmode de af Rasks Disciple og Venner, der ville understötte denne Plan, til snarest muligt at underrette een af os Undertegnede derom, for at en Generalforsamling (hvortil udenbyes Bidragende ville kunne indsende deres Erklæringer skriftligt) kan vorde sammenkaldt i det seneste kort efter Nyaar, at udnævne en Comitee til at bringe dette Foretagende til Udförelse.

Kjöbenhavn, den 14. November 1839.

P. G. Thorsen,
Underbibliothekar.

N. L. Westergaard,
Cand philos."

Denne Indbydelse udbredtes alene ad den private Vei. Da i Vinterens Löb saa mange Bidrag vare tegnede, at Foretagendet maatte ansees for sikkret, bleve Deeltagerne sammenkaldte til et Möde *d.* ***10.*** *April* ***1840.*** Her valgtes en *Comitee*, bestaaende af de tvende Herrer ***Indbydere*** og Mag. art. ***M. Hammerich***, og der vedtoges, at Indbydelser skulde udgaae „til Rasks Venner og Disciple" ikke blot i Danmark, men tillige i Sverrig og Norge og paa Island, hvilket syntes overeensstemmende med den Mands Anskuelser, hvis Minde man vilde hædre.

For at fremme Sagen i Naborigerne henvendte Comiteen sig til fölgende Videnskabsmænd, paa hvis Deeltagelse den troede at turde gjöre Regning: Rigsantikvar Mag. Hildebrand i Stockholm, Prof. Mag. J. H. Schröder i Upsala, Adjunkt Tullberg i Lund, Prof. C. A. Holmboe og Prof. P. A. Munch i Christiania og Stiftamtmand Christie i Bergen. Til disse Herrer oversendtes et Antal Exemplarer af ovenstaaende Indbydelse med Anmodning om at udbrede disse i deres Kreds og i Sommerens Löb gjennem Dagbladene lade andre mulige Deeltagere gjöre opmærksomme paa Sagen samt indkalde Bidragene. De fra Adjunkt Tullberg, Prof. Holmboe og Prof. Munch tilsendte Bidrag findes anförte i Regnskabet. Fra de andre Herrer indlöb intet Svar. I Tidsskriftet Skírnir indrykkedes Indbydelse til Island, hvorfra der först det fölgende Foraar kunde ventes Svar. Gjennem de betydeligere Dagblade her i Landet bleve de, hvem Foretagendet endnu maatte være ubekjendt, underrettede derom.

Paa den næste Forsamling *den 23. April 1841* aflagde Comiteen Beretning om disse Bekjendtgjörelser og fremlagde Listen over de Bidragende, en forelöbig Plan til Gravmælet (med Tegning af Bygningsinspecteur Bindesböll), et Overslag over de nödvendige Udgifter samt Forslag om Anvendelsen af det mulige Overskud. Forsamlingen bifaldt Comiteens Indstillinger. Da Cand. Westergaard udtraadte paa Grund af en forestaaende Udenlandsreise, valgtes i hans Sted Cand. philos. ***K. Gíslason.***

Inden Vinteren samme Aar var Grundvolden muret. Men ved flere tilstödende Omstændigheder blev Steenhuggerarbeidet forsinket, og *först i Juli 1842* stod Gravmælet færdig opreist paa sin Plads.

Da man saae sig om efter et Middel til paa en kunstnerisk Maade at betegne Prof. *Rasks* litterære Personlighed, syntes hverken de bekjendte Mythologier eller overhovedet den vedtagne Billed-Symbolik at tilbyde noget saadant Middel, idetmindste ikke uden at gjöre langt större Fordringer, end der kunde opfyldes med de Pengemidler, der vare forhaanden. Derimod opstod den Tanke at antyde Sprogforskeren ved en Sammenstilling af de forskjelligste Bogstavtegn, henhörende til Sprog, om hvilke hans Studier især havde dreiet sig, og at characterisere hans Personlighed ved Sætninger i disse Sprog. Man valgte til den

Ende *Arabisk, Sanskrit, Islandsk med Runeskrift* og *Dansk i Facsimile* af Rasks egen Haandskrift. Hans rastlöse Flid, hans lyse Blik og klare Fremstilling, hans Begeistring for Sprogvidenskaben, hans Kjærlighed til Fædrenelandet, disse Characteertræk sögte man at udtrykke ved fölgende Tankesprog:

Sanskrit: नास्त्युद्यमसमो वन्धुः कुर्वाणो नावसीदति ॥

ɔ: ***Der gives ingen Ven, som kan lignes med Virksomhed: hvo der arbeider, synker ikke hen.***

(Af Bhartriharis Tankesprog Nîtiçat. 74.)

Arabisk: الحقّ ابلج والباطل لجلج.

ɔ: ***Sandheden er klar, men det Falske er dunkelt.***

(Af Meidani's Ordsprog ed. Freytag I. 369.)

Islandsk: ᛁᚠ . ᚦᚢ . ᚢᛁᛚᛏ . ᚠᚢᛚᚴᚭᛘᛁᚿ . ᚢᛁᚱᛆ . ᛁ . ᚠᚱᚭᚦᛚᛁᚴ . ᚦᛆ . ᚿᛁᛘ . ᚦᚢ . ᛆᛚᛆᛦ . ᛏᚢᚿᚴᚢᛦ . ᛁᚿ . ᛏᚢᚿ . ᚦᚭ . ᛁᚴᛁ . ᛆᛏ . ᚼᛁᛚᛏᛦ . ᚦᛁᚿᛁ . ᛏᚢᚿᚴᚢ.

(Saaledes har man i Runer udsat den Yttring, der forekommer i Kongespeilet: „ef þú vilt fullkominn vera í fróðleik, þá nem þú allar tungur, — en týn þó eigi at heldr þinni tungu.")

ɔ: ***Vil du være fuldkommen i Kundskab, da lær alle Tungemaal, men glem dog ikke dit eget!***

(Kongesp. Udg. S. 23.)

Dansk: ***Sit Fædreneland skylder man Alt hvad man kan udrette.***

(Af et Brev fra Rask i Anledning af en Kaldelse til Edinborg, hvilken han afslog.)

I en Fordybning midt imellem disse Indskrifter er anbragt en fladt ophöiet Urne, hvorpaa læses med romerske Bogstaver:

RASMUS RASK.

FØDT I BRÆNDEKILDE D. 22. NOVBR. 1787.

DØD I KØBENHAVN D. 14. NOVBR. 1832.

Överst paa Stenen, umiddelbart under de mauriske Forziringer og med Indfatning i samme Stiil, staaer den arabiske Indskrift; paa Foden af Stenens övre Halvdeel Sanskrit-Indskriften. Foroven og paa begge Sider er Fordybningen indfattet af Runerne, og inde i den paa en Plade over Urnen læses i Facsimile de danske Ord. Medens de fleste Betragtere i de andre Linier kun ville see fremmede Bogstavtegn, vil denne Linie være dem forstaaelig.

Alle Indskrifter ere sort anströgne. Stenens nedre Halvdeel er glat. Det er en Bremer-Sandsteen af guulgraa Farve, 4 Alen höi, (og 1 Fod i Jorden) 1 Alen 7 Tommer bred; den hviler paa en muret Grundvold af 1100 Muursteen (foruden Kampesteen). Bag Mindesmærket ligger Graven; ved Gangen,

halv foran det, staaer en Riisbög. Gravstedet er paa Assistents-Kirkegaard, Frue Sogn, ved Muren til Venstre, Nr. 24.

Steenhuggerarbeidet er udfört i Hr. Schellers Værksted. Herr Bygningsinspecteur ***Bindesböll*** skyldes Gravmælets skjönne architectoniske Behandling. For den uvederlagte Opoffrelse af Tid og Kræfter, hvormed han ikke blot har givet Tegning og Anviisning til Arbeidet, men ogsaa ledet dets Udförelse og Opstilling, frembærer Comiteen ham i alle Deeltageres Navn sin bedste Taksigelse.

Den medfölgende steentrykte Afbildning af Gravmælet er udfört efter en Tegning af Theatermaler Christensen. Portrættet er tegnet paa Steen af Herr Monies, med et Par opgivne Smaaforandringer efter det eneste, desværre höist tarveligt udförte Portræt, der gives af Rask (i hans Udg. af den ældre Edda, Stockh. 1818); man troede ikke at burde forsömme Leiligheden til, medens den Afdödes Ansigtstræk endnu ere i Manges Erindring, at forsöge, hvorvidt et Portræt af ham kunde lykkes. De tvende Stene, hvorpaa Tegningerne ere udförte, henligge indtil videre i Steentrykkerierne. Muligviis vil der ved Salg af de tiloversblevne Aftryk eller paa anden Maade indkomme saa Meget, at man kunde tilkjöbe sig dem; i saa Fald önskede man dem i Universitetsbibliothekets Eie.

Udgifterne

have været følgende, efter Regningerne:

1.	Fra Hr. Bohn, for Tilladelse til at oprette Monumentet paa Gravstedet (for de 11 Aar, paa hvilke samme er tilskjödet)	4 Rbd.	38 Sk.
2.	Fra Hr. Schaper, for Fundamentet (bvortil er brugt 1100 Muursteen, 9 Tönder Kalk, o. s. v., og andre Udgifter derved), i alt	32 —	42 —
3.	Fra Hr. Scheller, for selve Monnmentet, (for Stenen 150 Rbd., Bogstavernes Udhugning 35 Rbd., Transporten og Opsætningen med Tillæg af Bly 15 Rbd.) i alt	200 —	„ —
4.	Fra Hr. Cbristensen og Bings & Ferslevs lithogr. Etablissement, for Monnmentets Afbildning, (for Haandtegningen 15 Rbd., for Lithograpberingen 15 Rbd., for Aftrykningen med Tillæg af Papir til 300 Expl. 24 Rbd.)	54 —	„ —
5.	Fra Hr. Monies og Bærentzens litbogr. Etablissement, for Udförelsen af Portrættet, (for Lithographeringen 20 Rbd., for Trykningen o.s.v. af 250 Expl. 10 Rbd.)	30 —	„ —
6.	Fra Hr. Bianco Lnno, for Trykning af 200 Exemplarer af Beretningen......	20 —	48 —
7.	For Indbinding af Beretningen, og til adskillige Smaaandgifter......	10 —	„ —
		351 Rbd.	32 Sk.

Bing & Forslew's lith. Etabl.

Liste over de Bidragende.

Danmark.

Kjöbenhavn: *)

	Rbdlr.
Alberti, K. K., Cand. jur.	1
Allen, C. F., Cand. theol.	1
Barfod, F., Student	1
Bauditz, A., Cand. philos.	1
Blicher, P., Cand. theol.	1
Borgen, V. A., Institutbestyrer	2
Bröchner, H., Cand. philos.	1
Bröndsted, Geheimelegationsr., Professor	5
Delbanco, V., Cand. jur.	1
Engel, Cand. theol.	1
Engelstoft, Conferentsraad, Professor	5
Gundorph, F., Cand. theol.	1
Hagerup, Cand. theol.	1
Hammerich, M., Mag. art.	5
Høxbro, Sofus, Stud. theol.	2
Höyen, Professor	2
Jensen, P. L., Stud. theol.	1
Jessen, J. E., Cand. jur.	2
Kamphövener, Botanist	1
Kragh, P. H., Cand. theol.	1
Krarup, N. B., Dr. philos.	2
Kriger, M., Cancellisecretær	5
Kühnel, D., Stud. philol.	1
Larsen, L. C., Cand. jur.	1
Levin, J. Cand. philos.	1
Licht, Cand. theol.	1
Madvig, Professor, Dr.	4
Magnusen, F., Etatsr. Geheimearchivar	10
Müller, C. F., Cand. theol.	1
Ostermann, Adjunkt	3
Petersen, N. M., Prof. Registrator	4
Rafn, Etatsraad	10
Rosing, S., Cand. theol.	1
Rung, F., Cand. philos.	1
Sejdelin, P., Stud. philol.	1
Selmer, Cancelliraad, Contoirchef	2
Sommer, Oberstlieutenant	1
Sommer, C., Stud. med.	1
Tilsammen	86

	Rbdlr.
Transport	86
Thorsen, P. G., Underbibliothekar	5
Thaarup, C., Adjunkt	1
Tregder, P. H., Mag. art.	5
Tscherning, Captain	2
Warming, P. H., Stud. polytech.	1
Wedersö, Kongl. Fuldm.	1
Werlauff, Conferentsraad, Professor	4
Westergaard, N.L., Cand. philos.	5

Sorö:

Bredsdorff, Lector	1
Hansen, C. A., Adjunkt	2
Hauch, Dr. Lector	2
Henrichsen, Mag. Lector	2
Hjort, Dr. Lector	2
Ingemann, Lector	2
Monrad, Cand. theol., const. Adj.	2
Rothe, Aug., Lector	2
Sommer, Dr. Sognepræst	1
Steenstrup, const. Lector	5
Wegener, Dr. Lector	2
Waage, Dr. Director	2

Andre Steder i Danmark:

Becher, M. T., Cand. theol., i Lyngby	1
Bindesböll, Sognepræst, i Nakskov	1
Binzer, Cand. theol., Seminarielærer, i Jællinge, Ribe Stift	2
Birch, Overlærer, i Vordingborg	2
Bjerregaard, Consistorialraad, Sognepræst, i Hjermind, Vib. Stift	2
Clod, Adjunkt, i Nakskov	2
Estrup, Etatsr., til Kongsdal i Sjælland	5
Fogtmann, Dr., Biskop, i Aalborg	5
Gudmundsen, Sognepræst, i Gloslunde paa Lolland	2
Hansen, Overlærer, i Ribe	20
Johnsson, Etatsr., i Middelfart, udn. til Amtmand i Islands Nord- og Öster-Amt	5
Tilsammen	182

*) Anm. De sig i Kjöbenhavn opholdende Herrer Islændere, der have tegnet sig for Bidrag, ere anförte nedenfor under Island.

Rbdlr.
Transport 182
Köster, Apotheker, Stænderdep., i Randers 1
Levinsen, const. Adjunkt, i Horsens..... 1
Lyngbye, Katechet, i Aarhuus.......... 1
Möhl, Sognepræst, i Ölstykke i Sjælland.. 2
Möller, Forvalter, paa Lolland........... 2
Næsted, Sognepræst, i Kippinge paa Falster 1
Rask, H. K., Sognepræst, i Nidlöse i Sjælland 5
Schjönning, Provst, Consistorialr., i Randers 2
Sebjötz, O. M., Sognepræst, i Hasle i Sjælland 4
Sejdelin, Apotheker i Skanderborg....... 3
Sejdelin, Cand. pharm., i Skanderborg... 1
Ström, V., Cand. theol., i Fyn.......... 1
Thorup, E., Cand. theol., const. Adj. i Ribe 1
Thaarup, M. R., Sognepræst i Hundborg, Aalborg Stift....................... 2
Timm, Overauditeur, i Randers........... 1

Sverrig.

Thestrup, E. A., Kontraktsprost, i Skaane.............. 6 R. 2 ß Bc.
Tullberg, H.K., Adj. i østerl. språken i Lund, ntn. körkoherde i Slågarp, (i Skaane)............. 10 R. Bc.
16 R. 2 ß Bc. = 11. 2 ß

Norge.

Holmboe, C. A., Professor, i Christiania............... 2 Spd.
Keyser, R., Professor, i Christiania............... 2 Spd.
Stockfleth, Niels Vibe, Pastor, i Finmarken...... 5 Spd.
9 Spd.
÷ Porto for 2 Breve 52 ß
8 Spd. 68 ß = 15. 2 ß
Nissen, Hartvig, Stud. philol., i Christiania 2
Tilsammen 238. 4 ß

Island.

Rbdlr.
Transport 238. 4 ß
Bjarni Sivertsen, Stud. philol. (i Kbhn.) 2
Brynjólfur Pétursson, Cand. jur. (i Khhn.) 1
Brynj. E. Wium, i Eskefjord.......... 2
Chr. Christjánsson, Cand. jur.......... 2
Eggèrt Briem, Cand. jur. 1
Eggèrt Jónsson, Districstchirurg, i Öfjord 10
Gísli Hjálmarsson, Stud. med. (i Khhn.). 2
Gísli Magnússon, Stud. philol. (i Khhn.). 1
Gnðm. E. Johnsen, Stud. theol. (i Khhn.). 1
Grímur Þorgrímsson, Cand. philos. (i Khn.) 2
Halldór Jónsson, Provst, Sognepræst.... 2
Halldór Sigfússon, Cand. philos. 1
Hallgrímur Jónsson, Sognepræst....... 1
Hannes Árnason, Stnd. theol. (i Kbhn.). 1
Jens Sigurðsson, Stud. theol. (i Khhn.). 1
Jóhann Halldórsson, Cand. philos. (i Kbbn.) 1
Jón Björnsson, Sognepræst............ 1
Jón Hjaltalín, Dr. Med., Bataillonschirnrg 2
Jón Íngjaldsson, Sognepræst........... 1
Jón Pètursson, Cand. jur. 1
Jón Sigurðsson, Cand. philos., arnamagn. Stipendiar (i Khhn.)................. 2
Jón Sigurðsson, Stud. theol. (i Khbn.).. 1
J. P. Havsteen, Cand. jur. (i Khhn.).... 1
Konráð Gíslason, Cand. philos., arnamagn. Stipendiar (i Khhn.)................. 2
Magnús Eiríksson, Cand. theol. (i Khhn.) 2
Magnús Hákonarson, Cand. philos...... 1
Oddgeir Stephensen, Cand. jnr. (i Khbn.) 1
Ólafnr Pálsson, Cand. theol. 1
Páll J. Matthiesen, Kapellan........... 2
Páll Melsted, Cand. philos. 2
Pètnr Pètursson, Lic. theol., Provst, Sognepræst.................................. 2
Signrður Melsted, Stud. theol. (i Kbhn.) 1
S.B.C.P. Th. Thorlacius, Stud. jur. (i Khhn.). 2
Stefán Pálsson, Kapellan.............. 2
Vigfús Erichsen, Cand. jur (i Khhn.).. 5
Vigfús Thorarensen, Exam. jnr. 1
Þorsteinn Jónsson, Cand. philos....... 1
Þorsteinn Jónsson, Stud. jnr. (i Kbbn.). 1
Den kjöbenhavnske Afdeling af det islandske litterære Selskab........... 50

Udenfor Norden.

Abel, Diaconus, i Würtemberg.......... 2
Cleasby, R, Esq., i London........... 5
Totalsumma 361 R. 4 ß

